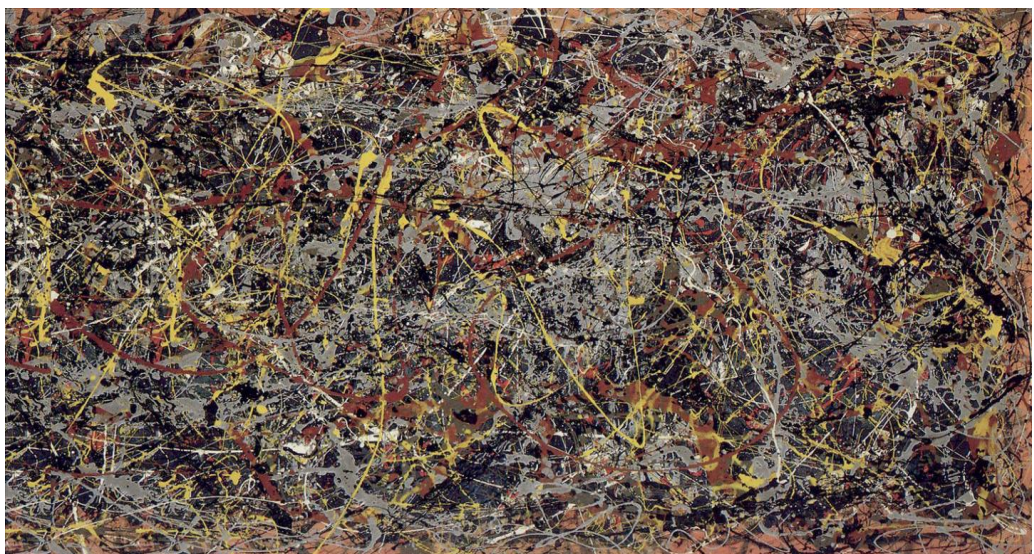

Ольга Орлова

Постмодернізм: мистецтво, що виходить на вулиці

Усе, що створено в мистецтві після (пост) модернізму називають культурним розчаруванням у пошуках сенсу буття окремою людиною і людством загалом. Модерністи шукали нових форм естетичного вираження у різних сферах людського буття – від геометричних фігур до сновидінь. Митці-постмодерністи вже не відкривали нових мистецьких цінностей, вони іронізували над усім, що було створено до них, зокрема в епоху модернізму. Перші зразки постмодерністського мистецтва з'явилися в післявоєнні роки, коли людство переосмислювало ті цінності, які передували світовій війсьній катастрофі, і, можливо, сприяли її появі.

Наприкінці 1940-х – на початку 1950-х рр. *Джесон Поллок* (1912-1956) започаткував «мистецтво без меж», відмовившись від рам, пензлів, мольбертів і палітр. Художник розбризкував фарбу прямо на полотно, створюючи примхливі лабіринти ліній і плям. Ця техніка отримала назву *dripping* (від англ. *drip* – капати, розтікатися). Довгі нитяні полоси різних кольорів символізували хаос і катастрофи суспільного життя, протест проти всього усталеного і систематизованого у мистецтві. Усі фарби на картині наче живуть власним життям, вони перехрещуються, витягуються, обриваються, уходять в інший кольоровий згусток.

Джесон Поллок. №5, 1948

Своїм картинам Дж. Поллок давав не назви, а номери, іронізуючи над прагненням «оцифрувати» будь-яку творчість, змусити митців служити потребам певної ідеології й масової культури. Нескінченні зигзаги Дж. Поллока демонструють, що життя складне і запутане, у ньому більше питань, ніж відповідей. А кожна людина повинна розв'язувати їх самостійно, не чекаючи підказки навіть у творів мистецтва у вигляді назви, сюжету чи коментаря. Течія, відкрита Дж. Поллаком, отримала назву *абстрактний експресіонізм*. У його руслі творили художники *Марк Ротко*, *Агнес Мартін* та ін.

Інший різновид постімпресіонізму – *монохромний* (одноколірний) живопис, який набув найвищого розвитку у творчості французького художника *Іва Кляйна* (1928-1962). Митець експериментував із різними кольорами, але зупинився на яскравому синьому, який назвав Міжнародним Синім Кляйна (*International Klein Blue*) і запатентував комбінацію фарб, що дає саме такий відтінок. Монохроміями художник протестує проти конфліктних ситуацій у світі. Навіть два кольори, уважав І. Кляйн, вступають на картині у суперечку і намагаються домінувати один над іншим. Одноколірне полотно – це символ гармонії, умиротворення. Особливо синій колір, який асоціюється у глядача із небесним простором, водною поверхнею і піднесеною мрією.

Ів Кляйн. Синя монохромія. 1957 р.

Ів Кляйн додав ще одну тенденцію в сучасне мистецтво – художній *перформанс*, тобто включення в творчий простір картини дій автора, за якими спостерігають глядачі у режимі реального часу. Перформанс захопив не тільки живопис, а й візуальну та музичну сферу. Звернення за допомогою перформансів до гострих соціальних і психологічних тем сучасного світу (боротьба за незалежність, страх самотності, відчуження, стосунки чоловіка і жінки та ін.) привертають увагу до важливих подій, змушують людей пригадати трагічні сторінки минулого, закликають до активних дій.

Київська художниця Ані Зур 22 лютого 2015 р. спускається вулицею Інститутською, замотана в 200-метрове червоне полотно. Перформанс присвятила річниці розстрілів прихильників Євромайдану

До мистецтва постмодернізму належить поп-арт, який черпає образи з предметів і процесу масового виробництва. Американський художник Енді Ворхол у 1962 р. створив серію картин із зображеннями консервних банок і пляшок кока-коли, які стали символом безлико́сті й бездуховності суспільства споживання. Використовуючи техніку повторення одного і того ж зображення, Е. Ворхол створив серії портретів Елвіса Преслі, Ліз Тейлор, Мерлін Монро та ін.

Енді Ворхол. Суп Campbell's. Портрет Мерилін Монро. 1963 р.

Сучасний різновид поп-арту демонструє англійський художник Девід Гокні (нар. 1937), який малює картини на iPhone та iPad, а потім роздруковує зображення у великих розмірах і складає з них гігантські живописні панно.

Д. Гокні за роботою. 2012 р.

Афроамериканець Жан-Мішель Баскія (1960-1988) відомий тим, що створював картини-колажі та картини-графіті, поєднав вуличні захоплення молоді репом і графіті з мистецтвом. На картині «Король зулусів» Ж.-М. Баскія увів до полотна літери, слова, фрагменти газетного листа, силуети будинків і вулиць, великі й малі зображення африканської маски. Блискучі та

густі кольори картини якнайкраще характеризують сучасне місто – скопище автомобілів, афіш, реклами.

Жан-Мішель Баскія. Король зулусів (1984-1985)

Мистецтво постмодернізму має різноманітні втілення, де переплітається зображення приземленості людського існування з пошуками виходу зі світу масової продукції й такої ж масової свідомості. Художники-постмодерністи, протестуючи проти класичних форм, створили нові відкриття в плані композиції, виборі кольорової гами, техніці виконання. Будинки з *муралами* (від англ. mural – зображення на стіні), що прикрашають будинки Києва та інших міст України, теж є утіленням поп-арту, постмодерного мистецтва.

Австралійський художник Гвідо ван Хелтен присвятив свій малюнок красі всіх жінок України (Київ, бульвар Лесі Українки, 36А, 2015 р.)

Завдання

На прикладі одного із творів постмодернізму доведіть, що постмодернізм переосмислює артефакти культури минулих часів.